

Tocqueville deel 2-4

Theo Meereboer
&
Petra Bolhuis

Maieutiek 2017 college-4

Religie en economie

- Amerika had een strikte scheiding religie-politiek, maar een sterke relatie religie-economie.
- Het doen van goede werken en het woekeren met je talenten was een puriteins speerpunt.
- Tocqueville ziet ook dat religie door concepten als 'de naaste' en 'het hiernamaals' de scherpe kanten afhaalt van de focus op materiele welvaart zoals die in Amerika heerst.

Maieutiek 2017 college-4

Amerika

- Pilgrim fathers en de scheiding kerk-staat.
- Kleine religieuze gemeenschappen met eigen regels. Ook onder katholieken is er grote afstand tot de moederkerk.
- De religie zoekt geen directe verbinding met de politieke macht omdat de democratie de machtscenariëen vluchtig maakt. Eerder andersom; politieke verwerft macht door zich te verbinden met de religie.

Maieutiek 2017 college-4

Europa kerk en staat

- Het machtsbolwerk van de katholieke kerk hoorde bij het ancien regime juist daarom benadrukte men na de revolutie de scheiding kerk- staat
- Het laïcisme in Frankrijk trad in werking in de 19e eeuw onder de linkse bourgeoisie en later ook bij de socialisten. In 1905 werd in Frankrijk de scheiding van kerk en staat doorgevoerd.
- Deze "*laïcité*" is terug te vinden in artikel 1 van de Franse Grondwet van 1958. (komt van 'volk' en 'leek')

Maieutiek 2017 college-4

Filosofie over religie

- *John Locke (1632-1704)*
De staat mag zich in beginsel niet bemoeien met de kerk en omgekeerd.
- Slaat ook aan in Europa, maar er is een machtige kerk en als men zich verzet tegen de kerk neemt de politiek de religieuze macht over (Anglicaanse kerk)
- Amerika laat de religie in de privésfeer, in Europa is het al een staatsaangelegenheid dus wordt ook de scheiding kerk-staat een staatsaangelegenheid.

Maieutiek 2017 college-4

Religie versus wetenschap Europa

- Vooruitgang in Europa kwam vanuit nieuwlichters die zich verzetten tegen kerk en staat. Frankrijk had daarin een traditie m.n. Encyclopedisten (vanaf 1772 uitgegeven)
- Religie werd in Europa gezien als een blok aan het been van de verlichting en de vooruitgang.
- In Amerika zag juist de kerk als haar taak om kennis te verspreiden. Mensen moesten redelijkheid leren, scholing was belangrijk zelfs voor meisjes.

Maieutiek 2017 college-4

Religie ziet de rede als autoriteit in Amerika

- “De Anglo-Amerikanen*** beschouwen de universele rede als de morele autoriteit en de universaliteit van de burgers als de politieke macht, en zij zijn van oordeel dat men zich moet laten leiden door het verstand van allen om onderscheid te maken tussen wat mag en wat niet en tussen wat waar is en wat niet.”(399)

Maieutiek 2017 college-4

Filosofie over economie

- Economie komt in Europa in eind 18de - 19de eeuw in het zicht als belangrijk onderdeel van de geschiedenis;
- Adam Smith - Kant- Hegel- Marx
- Marx zet de theorieën van zijn tijd om van geest naar materie, van denken naar actie, met name vanuit zijn ervaringen met de enorme ongelijkheid in Engeland.
- Ook Tocqueville schrijft daarover in Pauperisme.

Maieutiek 2017 college-4

Biopolitiek en volksoepvoeding

- Scholing en lezingen in het Frankrijk van de 19de eeuw in clubs en associaties
- Er is een politieke, wetenschappelijke en literaire traditie.
- De ervaring is dat een groot deel van het volk niet geletterd is. Juist vanuit gedachte aan gelijkheid moet men het volk eerst opvoeden. Er is een grote kloof tussen hoge en lage (of geen) cultuur.

Maieutiek 2017 college-4

Industriële revolutie en pauperisme

- De industriële revolutie
- Schaalvergroting in de landbouw
- Grote groepen overbodige mensen die geen vooruitzicht hebben op werk of bezit.
- Verschil;
- Armen in de landbouw
- Armen in de steden
- Pauperisme geschreven in 1835 en 1837

Maieutiek 2017 college-4

Tegen armoede in Europa

Armen leven van hand in de tand, ‘dierlijke zorgeloosheid’ (pauperisme blz. 65). Wat is er aan te doen;

Armen in steden

- Spaargeld,
- Aandelen,
- Coöperaties,

Armen op platteland;

- bezit van grond

Maieutiek 2017 college-4

Revolutie of verandering

- Amerika had een externe revolutie en maakte zich vrij.
- Europa kent interne revoluties om naar een nieuwe tijd te komen.
- Probleem is dat de burgers naar de overheid blijven kijken en de revolutionair van gisteren de bekritiseerde leiders van vandaag zijn.

Maieutiek 2017 college-4

religie

- Amerika ; Strenge religieuze stromingen bestaan naast een wereldlijke politieke macht, er is weinig vrijheid in een religie, maar er is vrijheid van religie.
- Europa ; weinig heel strenge religies, maar strijd om welke religie staatsgodsdienst is of strijd om neutrale overheid. Meer vrijheid in religie minder van religie.
- Dit heeft tot op de dag van vandaag effect

Maieutiek 2017 college-4

economie

- Amerika kent een economie die gaat over uitwisseling van diensten en producten, het geld volgt. Deze bottom up structuur maakt dat geld bijdrukken geen issue is.
- Europa kent een geldhoeveelheid die gehouden is aan een standaard, als die uit de pas gaat lopen met de producten en diensten wordt het geldsysteem aangepast. Deze top down economie maakt geld bijdrukken of staatsschuld verhogen problematisch.

Maieutiek 2017 college-4